

ΤΕΧΝΗ ΠΣΑΛΤΙΚΗ

SEU

ARS PSALLENDI AUT CANTANDI GRÆCORUM.

Ex Tabulis San-Blasianis. (a)

Tab. N. I.

Ἀρχὴ συνθεῶν ἀγίων τῶν σημαδίων τῆς ψαλτικῆς τέχνης, τῶντε ἀνιόντων καὶ κατιόντων σωμάτων τε καὶ πνευμάτων, καὶ πάσης χειρονομίας τῆς ἀκολουθίας, συντεθειμένη εἰς αὐτὴν παρὰ τῶν κατὰ καιρὸν ἀναδειχθέντων ποιητῶν παλαιῶν τε καὶ νέων.

Ἀρχή, Μέση, Τέλος, καὶ σύστημα πάντων τῶν σημαδίων. Τὸ ἴσον ἐστὶ χωρὶς γαρτῆτος οὐ κατορθόντων φωνῶν· λέγεται δὲ ἄφωρον οὐχ ὅτι φωνὴν οὐκ ἔχει, φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δὲ διὰ μὲν πάσης τῆς ἰσοτητος.

(Tab. N. II.) Φάλλεται τὸ ἴσον διὰ δὲ πάσης τῆς ἀναβάσεως, τὸ ὀλίγον καὶ διὰ πάσης τῆς καταβάσεως. ἴσον, ὀλίγον, ὀξεία, ὁ ἀπόστροφος, πετασὴ, κέφισμα, πελασόν, κέντημα, δύο κεντήματα, ἡ ὑψηλὴ, ἀπόστροφος, δύο ἀπόστροφοὶ σύνδεσμοι, ἑλαφρόν, χαμηλὴ, ἀπορροή, κεντημο ὑπορρόον. Ἐκτῶν τὰ μὲν εἰσὶ σώματα, τὰ δὲ πνεύματα.

Σώματα μὲν εἰσὶ τὸ ὀλίγον, ἡ ὀξεία, ἡ πετασὴ, τὸ κέφισμα, τὸ ἑλασόν, καὶ τὰ δύο κεντήματα καὶ κατιόντα, ὁ ἀπόστροφος, καὶ οἱ δύο ἀπόστροφοὶ σύνδεσμοι. Εἰσὶ δὲ καὶ πνεύματα τέσσαρα, (Tab. N. III.) κατιόντα δὲ τὸ ἑλαφρόν, καὶ ἡ χαμηλὴ, ἡ ἀπορροή δὲ ἔτε σώμα ἐστὶν, ἔτε πνεῦμα, ἀλλὰ τῶν φάρυγγος σύντομος κίμησις.

ἔχουσι δὲ φωνὴν τὸ ὀλίγον, ἡ ὀξεία, ἡ πετασὴ, τὸ κέφισμα, τὸ πελασόν, τὸ κέντημα, τὰ δύο κεντήματα, ἡ ὑψηλὴ, ὁ ἀπόστροφος, οἱ δύο ἀπόστροφοὶ, τὸ ἑλαφρόν, καὶ ἡ χαμηλὴ, τὸ κράτημα ὑπορρόον. Ἐν τέτοις τοῖς σημαδίοις ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται πᾶσα ἡ μελοδία τῆς ψαλτικῆς τέχνης.

Τὰ δὲ μέγαρα σημάδια τὰ ἄφωνα, ἅτινα λέγονται μεγάλα ὑποσάσεις, εἰσὶ ταῦται (T. N. IV.) ἴσον, διπλὴ παρακλητικὴ, κρατημο κύλισμα, ἀντικενοκύλισμα τρομικόν ἐκτρεπτόν, τρομικόν συναγμα ψυφισόν, ψυφισοσυναγμα, γοργόν ἀργόν σαιρός ἀντικένωμα ὀμαλόν, θεματισμός ἐσω, ἀλλ' ἐξω, ἐπέγεσμα, παρακαλεσμο, ἕτερον παρακαλεσμο, ξηρακλάσμο, ἀργοσύνθετον, γοργοσύνθετον. Ἔτερα τῶν ψαλτικῶν ἑράνισμα, ἀπόδεσμα, φῆς καὶ ἀποφῆς, φῆμα ἀπλῆν, χόρμα, σῆσμα, (Tab. N. V.) συναγμα, ἐναρξίς, πιάσμο, βαρεῖα καὶ λύγισμο. Εἰσὶ δὲ καὶ φθορέων ἡχων αὐταὶ τῶν πρώτων, τῶν δευτέρων, τῶν τρίτων, τῶν τετάρτων, τῶν (πλαγίως βαρεῶς), τῶν νενανῶν, ἡμίφωρον καὶ ἡμίφθορον τῶν πλαγίως βαρεῶν, καὶ τῶν πλαγίως τετάρτων. Εἰσὶ δὲ καὶ ἡμίσεις ἀργαῖαι τὸ κράτημα, ἡ διπλὴ, καὶ οἱ δύο ἀπόστροφοὶ οἱ σύνδεσμοι, τὸ δὲ τζάκισμα ἔχει τὴν ἡμισυν.

Ddd 3

Εἰσὶ

(a) Vid. T. II. de Cantu & Musica sacra T. II. p. 8. & 57. item Tab. VIII. &c.

Ἐἰσὶ νῦν σημάδια Φωνικά ἰδ. ἀνιόντα καὶ κατιόντα τῆ Γλυκέως ἴσον, ὀλίγον, ὀξεῖα, παρακλητικὴ μετ' ἀποσρόφων, πετασῆ, ἕτερον τὸ τζάκισμα, διπλῆ κράτημα, (Tab. N. VI.) κῆφισμα. Αἱ ἀνιῖσαι Φωναὶ ἔχουσιν ἕτως. *exemplr.* (Tab. N. VII.) αἱ κατιῖσαι Φωναὶ ἔχουσιν ἕτως. *exemplr.* αἱ ἀνιῖσαι ὅλοι ὑποτάσσονται ὑπὸ τῶν κατιῖσῶν, κυριεύονται καὶ ὑπὸ τῆ ἴσῃ, ὡς ὀρεῖς. *exemplr.* (Tab. N. VIII.) Ἄφωνα ὑποτάσσονται δὲ τὰ σώματα ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἕτως. ὁμοίως καὶ τὰ κατιόντα, τὸ κράτημα ὑπορροῦν ὑποτάσσεται ὑπὸ τῆ ὁμαλῆ καὶ γίνεται ἀργοσύνθετον, καὶ ἡ ἀπορροή ὑπὸ τῆ πιάσματος, καὶ γίνεται σείσμα, ἕτως.

Ἀρχὴ τῶν κατήχων ἠχημάτων ἔσῃ.

Ex Tabula II.

Tab. N. XII. Σημάδια ψαλτικά κατήχων μετὰ πάσης χειρονομίας καὶ συνθέσει ποιηθέντα παρὰ κυρῆ Ἰωάννη μαΐτωρος τῆ Κκκξζέλης.

ἴσον, ὀλίγον, ὀξεῖα καὶ πετασῆ, καὶ διπλῆ κράτημα, κρατημο κατάβασμα τρομ-

κὸν σρεπτόν θῆς καὶ ἀποθῆς, καὶ θεματισμός, ὀρθιον σὺν τέτοις, ἔρασισμα, σείσμα, τραγγίσματα, κῆσμα, (Tab. N. XIII.) ἄλλον' ἀνάβασμα καὶ κατάβασμα, ὁμαλὸν ψυφισοκατάβασμα, παρακάλεσμα, ἀπορροή, ἀντικένωμα, ἀντικένο κύλισμα, (Tab. N. XIV.) ἀργοσύνθετον, κολαφισμός κῆφισμα, κρατημο κῆφισμα, τρομικο παρακάλεσμα καὶ παρακλητικὴ, σείσμα κ' ἕτερον, δαρμός, τῆτο λέγεται ἀντικόντισμα μετήχων, ρεῦμα, ἕτερον (Tab. N. XV.) ὁμοιον, σύνθεσις τῆ μεγάλης ἀσματος. ἕτερα σύνθεσις ἐξ αὐτῶν, ἕτερον νυθογορόνθισμα, κλάσματα τὰ ἀμφοτέρα, χαιρετισμός κ' βαρεῖα ὁμῆ, πιάσμα ἠχαδιν, ὃ λέγεται διπλοπτελασόν, θῆμα (Tab. N. XVI.) ἀπλῆν, τέλος τυχέρη ἐν αὐτῷ βάρεϊ ἕτερος βαρὺς τετράφωνος, ἀνάβασμα δαρτὰ, αὐτὰ ἀπαντα μετὰ ἐπεγέματος, τωυρός, ἀναπαῦμα σήμερον βεγορθμός, διπλοπετασόν, φθορά, ἐναρξίς, γοργόν, ἀργόν, καὶ προχώματα πνευματα τέσσαρα, ἑπταφωναί, διπλασμός, καὶ (Tab. N. XVII.) τρία κρατήματα, ἐν τέχνως, συντεθέντα παρὰ Ἰωάννη τῆ Κκκξζέλης μαΐτωρ.

METROPHANIS CRITOPULI EPISTOLA DE VOCIBUS IN MUSICA LITURGICA GRÆCORUM USITATIS. (a)

Τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ περιφανεστάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Ἑρρίκῳ τῷ Κιρχβεργέρῳ, διδασκάλῳ τῆς ἰατρικῆς τέχνης περιφανεστάτῳ, χάριν καὶ ἔλεος παρὰ τῆ ἐνὸς τρισυποστάτῳ καὶ ὁμοουσίῳ Θεῷ.

Τεκμήριον πολυμαθείας, τὸ ἀπορεῖν. Ἀρχὴν γὰρ εὐπορίας ἀπεφάναντό τινες τὴν ἀπορίαν. ἔοικε δὲ ἡ σὴ ἀγχίνοια, ἐνδοξότατε

Honoratissimo & clarissimo Domino Ioanni Henrico Kirchbergero, Medicinæ Doctore spectatissimo, gratiam & misericordiam a triuno & consubstantiali Deo.

Dubitare multæ eruditionis documentum est. Etenim indubiæ cognitionis initium quidam dubitationem pronuntiant.

(a) Vid. T. II. de Cantu & Musica sacra. p. 259.

ἄνερ, ἀπορίας ἐμοὶ τοιαύτας προβάλλουσα, οἷος ἄλλος τις ἀνεπιστόφως ἀν παρήλθε μηδαμῶς κατανοῶν, τί ταυτὶ τὰ ὀνόματα βιβλίου, μέγα κράτος ἐπὶ πολυμαθείᾳ ἀραδαί· ἀδύνατον γὰρ τὸν ἑκάστην λέξιν προσεχωῶς καὶ γενεχόντως ἀναγινώσκοντα, μὴ ἐντὸς ὀλίγου τῆς πολυμαθείας βαθμῆς ἐπιβῆναι. Ἐμοὶ δὲ εἶγε χολὴ μακροτέρα ἦν, μακροτέραν ἀν καὶ τὴν ἀποκρίσιν ἐποίησάμην. νῦν δ' ἐπεὶ τοσούτοις πράγμασι κατέχομαι, ὡς μηδὲ τὸ εἰς ἀποκρίσιν πρὸς δὴ τὸ τῆς λόγου χολάζειν (ἐραῖς γάρ με τὰ πρὸς ὀδοπορίαν ἐτοιμάζοντα) ἀναγκάζομαι, διὰ βραχέων τὴν ἀποκρίσιν ποιῆσαι, καὶ σε δεομαι τοῖς παρῶσιν ἀγαπᾶν καὶ καθύναμιν εὐμενῶς ἀποδέχεσθαι.

Ἔστι δὲ ἡ ἀπορία σε, εἴτ' ἔν ἐρώτησις, τί σημαίνει τὰ τῶδε τῶ βιβλίῳ ἐμπειροχόμενα ὀνόματα, Εἰρμός, Τροπάριον, Κοντάκιον, Ἰπακοή, Ἐξαποσελάριον, Φωταγωγικόν, κανών. Ἔστι μὲν ἔν εἰρμός μέλος κατὰ μὲν τὴν Φωνὴν εἰς τινὰ τῶν ὀκτώ ἡχῶν ἀναφερόμενον (ὀκτῶ γὰρ εἰσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἡχοὶ τῆς μουσικῆς, εἴτ' ἔν ψαλτικῆς) κατὰ δὲ τὴν περιέκλασιν καὶ περιστροφὴν τῆς μελωδείας, ἰδίον τινὰ τρόπον σώζον, διαφερόντα ἄλλων εἰρμῶν. πολλοὶ δὲ εἰσιν εἰρμοὶ ἐπ' ἄλλον καὶ ἄλλον ἡχον ἀναφερόμενοι, πρὸς ὃν εἰρμόν δυνατὸν πολλὰ τροπάρια ἀναφερεθῆναι.

Τροπάριον δὲ κυρίως μὲν μέλος ἰδίαν μελωδίαν ἔχον, πρὸς εἰρμόν δὲ τινὰ ψαλλόμενον, καὶ διὰ τῆτο τροπάριον καλεῖται, ὡς τροπέμενον ἐπὶ τὸν εἰρμόν ἐκείνον, πρὸς ὃν ψάλλεται. . . Παραδείγματος δὲ χάριν ζητεῖ ἐν τῷ τῶ βιβλίῳ Φυλλ. 333. εἰρήσεις εἰρμόν μὲν τὸ ἐν βυθῶ κατέσρωσέ ποτε (εἰ καὶ καὶ γέγραπται ὀλοκλήρως διὰ τὸ συνήθους εἶναι καὶ πᾶσι γνωστός) τροπάρια δὲ τὰ ἐξῆς

runt. Videtur autem tua mihi solertia, Vir honoratissime! magnas in doctrinæ copia vires acquirere, siquidem ea mihi dubia proposuit, quæ alius quidam, de significatione vocum istarum non multum sollicitus, inconsiderate transiisset. Fieri enim non potest, quin multiugæ eruditionis gradum ille brevi tempore obtineat, qui singulas voces defixa & attenta mente contemplatur. Equidem pluribus responderem, si plus otii habuissem; iam vero cum eiusmodi negotiis distinear, ut neque aurem vellicent ad vacandum sermoni, (vides enim me parare profectioem) brevibus respondere cogor, ac te rogo, ut hisce adquiescas, & quæ dare potui, benevole accipias.

Tua autem dubitatio sive interrogatio pertinet ad intellectum nominum in hocce libello contentorum, εἰρμός, τροπάριον, κοντάκιον, ὑπακοή, εἰξαποσελάριον, φωταγωγικόν, κανών. Est itaque εἰρμός (tractus) modulus quoad vocem canendi relatus ad quemdam octo sonorum (habemus enim octo sonos musicæ aut psalticæ artis) quoad flexionem autem & conversionem modulandi, proprium quemdam modum servans, ab aliis tractibus discrepantem. Dantur autem multi ad diversos sonos inducti tractus, ad quos multa troparia possunt inflecti.

Troparion autem proprie est modulus, propria quidem cantandi ratione destitutus, psalli tamen potest ad tractum quemdam, ac propterea troparium vocatur, tanquam conversum ad illum tractum, ad quem concinitur. Si videris exempli causa in hoc libello p. 333. invenies tractum, qui incipit: ἐν βυθῶ κατέσρωσέ ποτε, (quamvis non integre scriptus sit, quia consuetus est & omnibus

τέσσαρα, μέχρι τῆ. Ἐν πέτρα μετῆς πί-
 τως, ὅπερ ἐστὶν εἰρμός τῆς τρίτης ᾠδῆς,
 καταχρηστικός δὲ τροπαρίον ἐστὶν, ὃ μῆτε πρὸς
 εἰρμόν τινα ψάλλεται ὡσπερ τὸ κυρίως τροπά-
 ρια, μῆτ' ἐν ἔχει ἄλλα μέλη πρὸς ἑαυτὸ ἀ-
 ναφερόμενα, ὡσπερ οἱ εἰρμοὶ ἔχουσι τὰ κυ-
 ρίως τροπαρία. Τοιαῦτα δ' εὐρήσεις ἐν τῷ μη-
 νολογίῳ Φυλλ. 166. καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῆ
 ὄλας ἐνιαυτῆ, ἀπερ καὶ Ἀπολυτίκια καλεῖται,
 διὰ τὸ ἔχατον τῶν ἄλλων ὕμνων, περὶ τὴν
 ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ψάλλεσθαι.

Κοντάκιον, παλαισινική ἢ λέξις; σημαίνου-
 σα χαρτίον εἰλιτὸν καὶ συσφρέμενον, ὠνομάσ-
 θησαν δὲ τινες ὕμνοι ἔτιω ἀπὸ τοιαύδε ἰσο-
 ρίας. Μοναχόν, Φασὶ, τινὰ τένομα Ρωμανόν,
 ὑπερον ἐπικληθέντα Μελωδόν, κακόφωνον πρό-
 τερον ὑπάρξαι, καὶ πάνυ δύσσηχον, ἀθυμῶντι
 δὲ ὅτι μὴ οἶος τε ἢ τοῖς ἀδελφοῖς συμψάλλειν,
 περὶ τὴν ἑορτὴν τῆς Χριστῆ γενήσεως, ὑπ' ἀ-
 θυμίας ὑπνω κατεχομένῳ ἐν τῷ ναῷ, ἐπι-
 τᾶσαν τὴν ἀειπαρθένον Θεοτόκον καὶ δέσποιναν
 Μαρίαν, ὀρέξαι οἱ χαρτίον εἰλιτὸν καὶ συσφρε-
 μένον, ὃ ἐστὶ κοντάκιον παρ' ἐκείνοις, τὸν δὲ
 δόξαντα Φαγεῖν, καὶ ἀφυπνιοθέντα ἄσαι παρα-
 χρήμα ἐκ δείας ἐπιπνοίας, ὕμνον τινὰ ἔχοντα
 οὕτως Ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερέσιον τέ-
 κτει. Εὐρήται δ' ὁ ὕμνος, ἐν τῇ 25. τῆ Ποσειδεῶ-
 νος, ἢ δεκεμβρίου, ὠνομάσαι δὲ τὸν ὕμνον κον-
 τάκιον ἀπὸ τῆ ῥήματ' ἔ' ἔδοξε βεβρωκέσαι
 χαρτίς. ἔκτοτε δὲ γεγραφέναι τῆτον, Φασὶν,
 ὑπερ τὰ χίλια κοντάκια, σώζεται δὲ παρ' ἡ-
 μῖν, ἐγγύς πε, τετρακόσια. ἔτω δὲ εὐφω-
 ρον ἀπὸ τέτρα ὑπάρξαι, ὡς καὶ τῆς μελωδῆς ἐ-
 πικλήσεως ἀξιώθῃται.

omnibus notus), quem excipiunt troparia
 quatuor usque ad tractum: Ἐν πέτρα μετῆς
 πίτως, qui refertur ad tertiam cantilenam,
 abusive autem troparium est, quod neque
 ad tractum quendam psallitur, uti tro-
 paria proprie dicta, neque alios habet
 modulos ad rationem sui ipsius confor-
 matus, quemadmodum tractus sua troparia
 habent. Huiusmodi invenies in Menolo-
 gio pag. 166. ad singulos totius anni dies,
 quæ ἀπολυτίκια etiam vocantur, quia
 postremi omnium hymnorum canuntur,
 quando facer coetus dissolvitur.

Κοντάκιον Palæstina vox est, chartulam
 convolutam & complicatam significans,
 idque nomen quidem hymni ex hac hi-
 storia ceperunt. Monachum quemdam,
 aiunt, nomine Romanum, postea Melo-
 dum cognominatum, inamcenæ primum
 & admodum duræ vocis fuisse. Cum au-
 tem desperaret sodales suos voce æqui-
 parare, gravatum tristitia corpus circa fe-
 stum nativitatis Christi, in templo som-
 num oppressisse. Obversatam autem Ma-
 riam virginem semper incorruptam, Dei
 genitricem & Dominam porrexisse ipsi
 chartulam convolutam & complicatam,
 quæ κοντάκιον vocatur apud illos, quam
 cum comedere visus somno solveretur,
 cecinisse eum statim ex afflatu divino
 hymnum quemdam, sic se habentem:
 Ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερέσιον τέκτει,
 qui extat in die 25. Decembris, ac no-
 minasse eum κοντάκιον a forma, qua char-
 tam comedisse existimabat. Ex hinc di-
 cunt eum amplius mille κοντάκια com-
 posuisse, quorum apud nos fere quadrin-
 genta superant, & ex hoc tempore sua-
 viter cantasse, ut Melodi cognomine dig-
 nus etiam habitus sit.

Ἰ. Πακοῦ

Ἰπακοὴ ὕμνος ἔστι καὶ ἔτος σύντομος, ὑπόθεσιν ἔχων τῆν τε κυρίως ἀνάστασιν, ἣν αὐτὸς κατεργάσατο γενόμενος (ὡς ἀνδρῶπ[Ⓞ]) ὑπήκοος τῷ πατρὶ μέχρι θανάτου ὡς ἐν περιέχων τὴν δὲ ὑπακοῆς κατορθωθεῖσαν τῷ Χριστῷ μεγάλην ἀνδραγαθίαν, λέγω δὲ τὴν ἀνάστασιν, ἀνομάσθη ὑπακοή.

Ἐξαποσελάριον. ὕμνος ἔστιν ὑπόθεσιν ἔχων τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀποστόλων, ὅτε ὁ Χριστὸς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐξαπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον κηρύσσοντας τὸ εὐαγγέλιον· εὐρεται δὲ τὰ τοιαῦτα ἔξαποσελάρια ἐκ ἐνθάδε, ἀλλ' ἐν τῇ βίβλῳ τῇ καλεσμένῃ ὀκτώηχῳ, τὰ δ' ἐνθάδε εὐρισκόμενα, ὁμωνύμως καὶ καταχρηστικῶς καλεῖται ἔξαποσελάρια, ἐκ ὡς τοιαύτην ὑπόθεσιν περιέχοντα, ἣν ἔφην, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ἀδεται ὁσημέραι καθ' ὃν τὰ κυρίως ἔξαποσελάρια ἀδεται ἐν ταῖς κυριακαῖς.

Φωταγωγικόν. ὕμνος ἔστι πρῶτος, αἰτησι τῆ πνευματικῆ καὶ ἀληθινῆ Φωτὸς περιέχων, καὶ διὰ τῆτο Φωταγωγικὸν καλεῖται.

Κανῶν. ὕμνοι εἰσὶ πολλοὶ ὑφ' ἐνὶ κανόνι ἀναγόμενοι. Κανῶν δὲ, κατὰ τὴν προκειμένην πραγματείαν, ὑμνωδίαν βελεται, ἐκ ὡδὶ ἢ ὡδὶ ψάλλεσθαι δυναμένην, ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπον καὶ τὸ μέλος, ἃ οἱ προηγούμενοι εἰρημὸι ἀπαντῆσι συγκεῖνται μὲν ἐν οἱ κανόνες ἐξ ὡδῶν ἐννεα, ἢ ὀκτώ, ἢ τεσσάρων, ἢ τριῶν, ἢ δυῶν τῶν ἁλίστων ἐν ἐκάστῃ ὁδῇ τίθεται πρῶτον ὁ εἰρημὸς ὑπόθεσιν ἔχων τῆς παλαιᾶς γραφῆς. εἶτα τὰ τροπάρια ὑποθέσεις ἔχοντα τῆς νέας γραφῆς, ἢ ἃς ὁ ποιητὴς βελεται. Εὐρησεις δὲ κανόνας ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ τῆς τε Φυλλ. 321. καὶ 333. καὶ 340. καὶ 346. καὶ 355. καὶ 410.

quæcumque voluerit auctor, complectuntur. Tales reperies canones in hoc libro pag. 321. 333. 340. 346. 355. & 410.

SCRIPTORES VET. DE MUSICA. P. III.

E e e

Hæc

Ἰπακοὴ est etiam hymnus concisus, argumentum habens resurrectionem Domini, quam peregit ille, cum Patri (quatenus homo) ad mortem usque obsequiosum se præstaret. Quum igitur virtutem magnam, resurrectionem dico, completatur, quæ per obedientiam Christo prospere cessit, ὑπακοὴ appellatus est.

Ἐξαποσελάριον hymnus est de missione apostolorum agens, cum Christus post resurrectionem ad Evangelium annuntians, in mundum eos ablegaret. Non autem inveniuntur ἔξαποσελάρια in hoc libro, sed in alio, qui Octoechus vocatur. Quæ quidem in hoc insunt, homonymice & abusive vocantur ἔξαποσελάρια, non quod tale contineant argumentum, quod dixi, sed quod, sub idem tempus, quotidie canuntur, quo proprie dicta ἔξαποσελάρια in dominicis diebus canuntur.

Φωταγωγικόν est hymnus matutinus, precationem spiritualis ac veræ lucis complexus, eamque ob causam Φωταγωγικὸν nuncupatus.

Κανῶν. Multi sunt hymni ad unum canonem adstricti. Canon autem in præfenti opere cantionem significat, non varie instituendam, sed secundum rationem & modulum, quem antecedentes tractus requirunt. Constant quidem canones ex cantilenis novem, aut octo, aut quatuor, aut tribus, aut minimum duabus. In quavis cantilena primum locum occupat tractus, argumentum veteris Scripturæ habens, alterum troparia, quæ novæ Scripturæ argumenta, aut

Αὕτη μὲν ἐν ἡ σαφηνεία τῶν ὀνομάτων πε-
 ρὶ ὧν ἐφθης ἐρωτῶν, ἢν ἀσμένως ἀποδέξασ-
 θαι πάνυ σε θέομαι. Εἰ δὲ λίαν βραχέως μοι
 ταῦτ' εἴρηται, θαυμαστὸν εἶδέν. πρῶτον μὲν γὰρ
 βραχύτητι ἐχρησάμην, τὸν λόγον ποιῶμεν
 πρὸς ἄνδρα δυνάμενον ἐκ μικρῶν μεγάλα, καὶ
 ἐξ ὀλίγων πολλὰ καταλαβεῖν. εἶτα δ' ὅτι ὁ και-
 ρὸς ἐκ ἐθέλει πλείονά μοι ὀλοὴν χαρίσασ-
 θαι. Ἐρῶσό μοι, ἐνδοξότατε ἄνεο, καθ' ἐ-
 κάτερον τὸν ἀνθρώπων, ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ,
 τῷ ἐνὶ τῆς ὑπεραγίας τριάδος τῷ Θεανθρώ-
 πῳ καὶ μόνῳ σωτῆρι ἡμῶν.

Ἐν Νοριμβέργῃ. Ἐτεῖ τῆς τῆ Θεῆ πρὸς ἡμᾶς
 καταλλαγῆς ἀγκυρῶ Σκίρροφοριῶν Ⓞ δη ἐπὶ τη-
 ὁ τὴν σὴν ἐνδοξότητα διὰ τιμῆς ἄγων Μη-
 τροφάνης Ἱερομόναχος ὁ Κριτόπαλ Ⓞ.

Hæc est igitur explanatio nominum,
 de quibus ante interrogasti, quam ut
 benevole accipias, etiam atque etiam te
 rogo. Quod si nimis concise hæc dicta
 sunt, noli mirari. Primum enim brevī-
 tate usus sum, cum ad visum scriberem,
 qui ex parvis magna, ex paucis multa
 assequi potest; deinde quia plus otii tem-
 pus concedere mihi noluit. Vale, Vir
 honoratissime secundum utrumque homi-
 nem in Domino Christo Iesu, uno fan-
 ctissimæ Trinitatis Theantropo, & solo
 servatore nostro.

Norimbergæ, anno nostræ cum Deo
 reconciliationis 1626. d. 14. Maii.

Claritatis tuæ cultor Metrophanes Cri-
 topulus hieromonachus.

INDEX I. AUCTORUM,

QUI AB HIS SCRIPTORIBUS CITANTUR.

Numeri Romani indicant Tomum, Arabici paginam, a. columnam pri-
 mam, b. secundam.

ALBINUS. I. 19. a.

ALYPIUS. I. 19. a.

AMBROSIIUS (S.). I. 275. a. 276. a. III. 197. a.

ANTONIUS de Bufna. III. 341. a.

APULEIUS *Madaurensis*. I. 19. b.

ARCHITAS III. 342. b.

ARISTOTELES II. 288. b. 300. a. 341. a. 342. b.
 354. a. 358. a. 366. a. 368. b. 383. a. III. 320.
 a. 333. b.

ARISTOXENUS I. 133. b. 314. a. II. 382. b. III.
 342. b.

S. AUGUSTINUS. I. 19. b. 151. a. III. 81. a. 333.
 a. 338. a.

BOETIUS. I. 32. a. 75. b. 108. b. 110. a. 111. b.
 114. b. 116. b. 125. b. 143. a. 193. a. 203. a.
 234. b. 242. b. 314. b. 318. a. 335. b. II. 24. b.
 142. a. 143. b. 287. a. 293. a. 378. a. III. 1. b.
 80. b. 101. a. 254. b. 308. a. 309. a. 310. a.
 311. a. 347. b. 350. a.

CALCIDIUS. II. 288. b.

CENSORINUS. I. 15. b. 19. b. 314. b.

CICERO. I. 234. b. 235. b.

CLEMENS presbyter *Alexandrinus*. I. 15. a.

DONATUS. II. 241. b.

Em-